

REFERAT Lokal Grøn Trepert for Isefjord og Roskilde Fjord d. 10-06-2025

Mødedato Tirsdag d. 10. juni 2025 kl. 08:45

Mødested Kulturhuset Elværket, Ved Kirken 6, Frederikssund

Indholdsfortegnelse

Kort velkomst og rammesætning af dagens møde v/Grethe Saabye (5 min).....	3
Godkendelse af dagsorden og referat af møde den 30. april 2025 (5 min).....	5
Erfaringer og anbefalinger fra Frederikssund Kommunes § 17, stk. 4-udvalg om grøn omstilling v/i	6
Proces: Drøftelse og vedtagelse af principper (60 min).....	8
Pause (10 min).....	10
Status på omlægningsplanerne (60 min).....	11
Orientering fra Fællessekretariatet (10 min).....	12
Eventuelt (5 min).....	13
Afrunding og næste skridt (5 min).....	14
Efter mødet/tilbud til medlemmerne.....	15

Punkt 1: Kort velkomst og rammesætning af dagens møde v/Grethe Saabye (5 min)

Grethe Saabye byder velkommen og sætter rammen for dagens møde

Beslutning

Ole Frimann Hansen fra værtskommunen Frederikssund bød velkommen og gennemgik dagens program. Forperson Grethe Saabye fulgte op og fremhævede de betydelige fremskridt, der allerede er opnået i den lokale trepart.

Grethe mindede om den forestående deadline den 1. juli, hvor alle lokale treparter skal indsende en første statusmelding til staten. Grethe understregede, at arbejdet i kommunerne er godt i gang med afholdelse af lodsejermøder, udarbejdelse af skitser og igangsættelse af lokale tiltag.

Deltagere

Kirsten Flemming Hansen, Danmarks Naturfredningsforening
Ole Busck, Danmarks Naturfredningsforening
Lars Jonsson, Formand, Nordsjællands Landboforening, Landbrug og Fødevarer
Yke Kloppenburg Oosterwoud, VKST, Landbrug og Fødevarer
Jens Peter Simonsen, Skovrider, Naturstyrelsen
Karsten Längerich, Borgmester, Allerød Kommune
Agnete Thomsen, Direktør, Teknik og Drift, Natur og Miljø, Plan og Byg samt Kultur, Allerød Kommune
Bo Brøndum Pedersen, Udvalgsformand, Klima, Teknik og Miljøudvalget, Egedal Kommune
Søren Weimann, Udvalgsformand, Udvalget for Klima, Natur og Energi, Frederikssund Kommune
Ole Frimann Hansen, Udvalgsnæstformand for Klima, Natur og Energi, Frederikssund Kommune
Tom Vang Knudsen, Udvalgsformand, Klima- og Miljøudvalget, Gladsaxe Kommune
Pia Vendelholt, Afdelingschef, Afdelingen for Miljø, Gladsaxe Kommune
Morten Dahlberg, Udvalgsnæstformand, Udvalget for Klima, Teknik og Miljø, Gribskov Kommune
Anja Rosengren, Udvalgsformand, Udvalget for Klima, Natur og Miljø, Halsnæs Kommune
Marco Damgaard, Borgmester, Økonomiudvalget, Herlev Kommune
Vibeke Meno, Sektionsleder, Natur, Miljø og Klima, Hillerød Kommune
Karen Thestrup Clausen, Udvalgsformand, Udvalget for Klima, Miljø og natur, Holbæk Kommune
Christian Ahlefeldt-Laurvig, Udvalgsmedlem, Udvalget for Klima, Miljø og natur, Holbæk Kommune
Arne Schøller Larsen, Natur og Miljøchef, Høje Taastrup
Turan Akbulut, Udvalgsformand, Plan- og Miljøudvalget, Høje Taastrup Kommune
Grethe Saabye, Viceborgmester, Udvalgsformand, Udvalget for Erhverv, Klima og Lokal Udvikling, Lejre Kommune
Martin Stokholm, Udvalgsmedlem, Udvalget for Trafik, Miljø og Byggeri, Lejre Kommune
Jonas Paludan, Udvalgsformand, Klima og Miljøudvalget, Roskilde Kommune
Trine Borre, Udvalgsmedlem, Klima- og Miljøudvalget, Plan- og Teknikudvalget, Roskilde kommune

Administration

Ruth Bjerregaard, Afdelingsleder Natur og Miljø, Lejre Kommune
Peter Olsen, Vicekommunaldirektør, Lejre Kommune
Lis Vedel, Centerchef, Lejre Kommune
Alice Holmberg, KL Komponent
Laura Taulbjerg, KL Komponent

Afbud

Taner Genc, Udvalgsmedlem, Klima og Miljøudvalget, Økonomiudvalget, Ballerup Kommune
Stine Rahbek, Ballerup Kommune
Marianne Burchall, Udvalgsformand, Miljø- og Byudvalget, Albertslund Kommune
Kristine Klæbel, Områdedirektør, By, Kultur, Miljø og Beskæftigelse, Albertslund Kommune
Vicky Holst Rasmussen, Borgmester, Økonomiudvalget, Egedal Kommune
Louise Piester, Centerchef, Center for By og Miljø, Furesø Kommune (udtrådt på grund af jobskifte)
Louise Colding Sørensen, Udvalgsformand, Natur, Miljø og Klimaudvalget, Hillerød Kommune
Rikke Hvelplund, Centerchef, Center for Teknik og Miljø, Greve Kommune
Daniel Frigast, Udvalgsmedlem, Udvalget for Klima, Teknik og Miljø, Gribskov Kommune
Tommy Frøslev, Udvalgsnæstformand, Udvalget for Klima, Natur og Miljø, Halsnæs Kommune
Esben Hansen, Udvalgsmedlem, Økonomiudvalget, Kalundborg Kommune
Klaus Hansen, Borgmester, Økonomiudvalget, Ringsted Kommune
Pia Nielsen, Chef, Plan, Byg og Miljø, Køge Kommune

Lene Munch-Petersen, Udvalgsformand, Udvalget for Natur og Klima, Furesø Kommune
John T. Olsen, Udvalgsmedlem, Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Greve Kommune
Karina Vincentz, Borgmester, Økonomiudvalget, Odsherred Kommune
Felex Pedersen, udvalgsmedlem, Økonomiudvalget, Odsherred Kommune
Pernille Crone, Leder, Natur og Miljø, Ringsted Kommune
Peter H. Faarbæk, 2. viceborgmester, udvalgsmedlem, Plan- og Miljøudvalget, Høje Taastrup

Gæster

Lars Peter Nielsen, medlem af § 17, stk. 4 udvalg i Frederikssund Kommune
Lars Ejner Jensen, medlem af § 17, stk. 4 udvalg i Frederikssund Kommune
Elisabeth Nybro Bjerking, fagmedarbejder, Frederikssund kommune

Punkt 2: Godkendelse af dagsorden og referat af møde den 30. april 2025 (5 min)

Indstilling: Godkendes

Bilag: Referat af mødet den 30. april 2025 (bilagt endeligt kommissorium)

Beslutning

Referatet fra mødet den 30. april 2025 blev revideret i overensstemmelse med et ændringsønske. Ændringen vedrørte fjernelse af parenteser "*(Dog ikke mini-vådområder med stor naturværdi)*" under punkt 7, da formuleringen blev vurderet som uklar og meningsforstyrrende.

Beslutning:

Det reviderede referat blev herefter godkendt uden yderligere bemærkninger.

Dagsordenen for dagens møde blev ligeledes godkendt.

Bilag

Referat af 3. møde i Lokal Trepert -Isefjord og Roskilde Fjord - 30.04.2025.docx

Endeligt Kommissorium lokal grøn trepart Isefjord og Roskilde Fjord.docx

Punkt 3: Erfaringer og anbefalinger fra Frederikssund Kommunes § 17, stk. 4-udvalg om grøn omstilling v/udvalgsmedlemmerne Lars Ejner Jeppesen og Lars Peter (30 min)

Indstilling: Tages til efterretning.

Beslutning

Udvalgsmedlem og repræsentant for deltidslandmændene Lars Peter Nielsen, lodsejer og udvalgsmedlem Lars Ejner Jensen samt fagmedarbejder Elisabeth Nybro Bjerking præsenterede deres erfaringer og anbefalinger fra Frederikssund Kommunes § 17, stk. 4-udvalg. Deres oplæg byggede på konkrete, lokale erfaringer og er opsummeret i følgende **centrale pointer**:

- **Dialog og Assens-modellen som procesfundament**
Elisabeth fremhæver dialogen mellem kommune, lodsejere og interessenter som afgørende for projektets succes. Assens-modellen sikrer en tydelig proces med orienteringsmøder, projektarbejde og løbende inddragelse. Lodsejernes frivillige deltagelse kræver tillid, medindflydelse og mulighed for at præge projektet gennem workshops og dialog. Kommunen håndterer det tekniske og lovgivningsmæssige spor, men dette skal ikke stå alene, dialogen med interessenter skal forblive det centrale.
- **Usikkerheder med datakvaliteten**
Lars Peter fremhæver, at der er stor usikkerhed i de data, der ligger til grund for reguleringen, herunder retentionskort og modelberegninger, som ofte ændres og kun bygger på lav statistisk sikkerhed. Fraværet af pålidelige data skaber usikkerhed og frustration hos lodsejerne. Derfor efterlyses en mere stabil og pålidelig tilgang.
- **Balancen mellem arealudvikling og fødevarerproduktion**
Lars Peter understreger behovet for en balanceret tilgang, hvor arealomlægning og landbrugsproduktion kan sameksistere. Særligt i områder som Lammefjorden og Holbæk fjord findes nogle af Danmarks dygtigste grøntsagsavlere. Hvis denne produktion forsvinder, er der risiko for, at reguleringen skader den plantebaserede fødevarerproduktion, som er central for den grønne omstilling.
- **Udfordringer med målinger lokalt**
Det bliver nogle gange hævdet, at det ikke er muligt at måle på fosfor og kvælstof – men teknologien er tilgængelig. I oplande med stor påvirkning fra spildevand, landbrug eller lavbundsarealer kan *udfordringsretten* anvendes. Der findes en vejledning til etablering af målestationer, så den primære udfordring handler om finansiering.
- **Muslingefangst og vandmiljø**
Muslinger bidrager aktivt til at rense vandet, men må i dag lovligt fjernes gennem muslingeskrab, hvilket opleves som meningsløst og uretfærdigt, særligt i lyset af de krav, der stilles til landbrugets indsats for vandmiljøet. Det underminerer helhedsindsatsen og skaber frustration blandt lodsejere og landmænd, der oplever skærpede krav til deres egne aktiviteter.
- **Ubalancer i reguleringen**
Reguleringen opleves som urimelig for mindre lodsejere med få virkemiddelmuligheder. Hvis de ikke melder noget ind, er det ikke nødvendigvis, fordi de ikke vil, men fordi de reelt ikke har noget at byde ind med. Mange råder over arealer, hvor kollektive virkemidler som minivådområder ikke er mulige. Der er derfor behov for mere fleksible regler, så også mindre bedrifter kan deltage i indsatsen.
- **Manglende anerkendelse af tidligere tiltag**
Tidligere miljøindsatser som eksempelvis randzoner bliver ikke medregnet i trepartsarbejdet. Det opleves som uretfærdigt og demotiverende for de lodsejere, der i forvejen har gjort en indsats. Det opfordres til, at disse kan regnes med.

- **Minivådområder kan opleves som urealistiske**

Lars Ejner pegede på forskellen mellem minivådområder og vådområder. Minivådområder opfattes som teknisk krævende og uoverskuelige, med store mængder jordflytning, krav til membraner og en høj økonomisk og logistisk byrde. Han foretrækker vådområder, som er mindre effektive pr. hektar, men mere realistiske at gennemføre. De giver også større naturværdi og kræver færre tekniske indgreb - noget som passer bedre til lodsejernes virkelighed.

- **Konkret case: Landmænd går sammen**

Lars Ejner fortalte om, hvordan han og fire lodsejere er gået sammen om et fælles råderumsprojekt. Samarbejdet er lokalt forankret og bygger på tillid og fælles ansvar - et eksempel på, hvordan landmænd kan organisere sig selvstændigt og byde ind på hele områder. Baggrunden er, at de i forvejen har arbejdet målrettet med naturbeskyttelse, fx ved at etablere 4–6 meter randzoner omkring søer, græsning med kødkvæg (Krusegaarden) og omlægning til økologi (Strandgården).

Beslutning:

Taget til efterretning

Punkt 4: Proces: Drøftelse og vedtagelse af principper (60 min)

Indstilling: Proces gennemføres med henblik på vedtagelse af principper.

Formålet med principperne er at have et fælles grundlag for vurdering og prioritering af arbejdet med omlægning.

Sekretariatet præsenterer den foreløbige sammenfatning af input fra trepartsmedlemmerne på forrige møde, hvor der blev arbejdet med at formulere og præcisere principper for omlægningsarbejdet. Input er bearbejdet og samlet i fire overordnede principper, som udgør grundlaget for den videre proces.

Dette drøftes af trepartsmedlemmerne i grupper og i plenum. På baggrund af denne proces indstilles principperne til godkendelse.

Spørgsmål til drøftelse:

1. Er principperne dækkende? Har vi det hele med? Hvis ikke, hvad skal tilføjes?
2. Egner principperne sig til kommende prioriteringer? Hvis ikke, hvordan kan de justeres?

Bilag: Opsamling på drøftelse den 30. april 2025 om principper

Beslutning

Sekretariatet i Lejre indledte punktet med en kort opsummering af det forudgående arbejde. Input fra sidste mødes workshops, gruppedrøftelser og plenum er blevet indsamlet, sorteret og kvalificeret i samarbejde med eksterne konsulenter. Der er arbejdet med at samle enslydende pointer på tværs af forskellige formuleringer og med at adskille det, som vedrører metode, opgaver eller forhold uden for trepartens mandat. Det er resulteret i et mellemdokument, som nu er omsat til et kondenseret udkast til principper. Begge dele er blevet tilsendt forud for mødet. **Principperne gennemgås som afsæt for gruppedrøftelserne.**

Sekretariatet i Lejre introducerede rammerne for drøftelsesprocessen. Første gruppedrøftelse tog afsæt i principperne og prioriteringen heraf. Deltagerne drøftede ved bordene, hvorefter pointerne blev samlet op i plenum. Herefter fulgte en anden drøftelse med fokus på metode.

Der var overordnet opbakning til principperne og metoderne. Der var bred enighed på tværs af grupperne om de fire foreslåede principper og metoder. Enkelte formuleringer blev drøftet og tilpasset løbende under opsamlingen. Der blev rejst et ønske om, at grafikken blev ændret, så den er i overensstemmelse med principperne

Plenumopsamling fra gruppedrøftelse 1:

Gruppedrøftelse 1 var centreret omkring prioriteringerne og rækkefølge af principper:

- **Prioritering og rækkefølge af principper**

Flere deltagere rejste spørgsmålet om, hvorvidt principperne skal prioriteres indbyrdes. Nogle pegede på, at kvælstofreduktion bør vægtes højest, da det er et målbart mål, der kan medføre afledte positive effekter. Andre advarede imod en fast prioritering og foreslog, at rækkefølgen eventuelt kan justeres senere i forløbet. Det blev også bemærket, at hvis alle principper vægtes ens, risikerer man, at ingen reelt prioriteres.

- **Princippernes status og lokal tilpasning**

Der blev spurgt til, hvordan de fælles principper skal forstås i forhold til eventuelle lokale principper. Svaret var, at de fælles principper udgør en fælles ramme, som alle parter skal arbejde ud fra. Samtidig blev det anerkendt, at der er behov for lokal tilpasning – både pga. geografiske forskelle og kommunale forhold. Dette arbejde videreføres i de tekniske arbejdsgrupper.

- **Princippernes sammenhæng:** Det blev understreget, at principperne skal ses i en helhed, hvor de supplerer hinanden. Der blev henvist til rammeaftalen som baggrund.

Plenumopsamling fra gruppedrøftelse 2:

Der var generelt opbakning til valget af metoderne. Der blev ændret i enkelte formuleringer under drøftelserne. Disse vil, i lighed med principperne, blive sendt ud efter mødet.

- Der blev drøftet rækkefølgen af de foreslåede metoder. Der var enighed om at flytte *Metode D* op, så den fremover placeres som *Metode B*. Dette blev begrundet med ønsket om en tydeligere prioritering af metodevalg.

Sekretariatet i Lejre Kommune takkede for en god og konstruktiv drøftelse. På grund af tidspres blev det besluttet, at tredje del af gruppedrøftelserne – vedrørende forordet til principperne – behandles via skriftlig kommentering forud for næste møde.

Det blev desuden aftalt, at principperne formelt vil blive vedtaget på et kommende kort onlinemøde inden sommerferien (foreslået tidspunkt: kl. 7.45–8.15).

For at undgå, at Lejre Kommune bliver en flaskehals i processen, vil det foreliggende udkast danne grundlag for teknikgruppernes videre arbejde.

Det reviderede udkast til principper vil blive fremsendt til kommentering forud for onlinemødet. Eventuelle ændringsforslag skal indsendes forud for mødet. Sekretariatet indkalder til møde.

Bilag

Opsamling på drøftelser om principper til møde 10. juni 2025.docx

Principper 10-06-2025.docx

Punkt 5: Pause (10 min)

Pause afholdes

Beslutning

Afholdt

Punkt 6: Status på omlægningsplanerne (60 min)

Indstilling: Tages til efterretning

I forlængelse af drøftelserne på seneste treparts-møde udtrykte flere kommuner et ønske om at få bedre indblik i, hvordan arbejdet med Grøn Trepert forløber lokalt.

På mødet gennemgår kommunerne, DN og L&F status for arbejdet med Grøn Trepert (max. 2 min - vigtigt at holde tiden). Alle medlemmer har på forhånd sendt status ind (2-3 slides). Denne gennemgang understøtter videndeling og kan give gensidig inspiration.

Sekretariatet præsenterer den samlede status for fremdrift (ca. 10 min)

Bilag: Tilbage melding om status fra alle parter juni 2025

Beslutning

Da punktet ikke nåede at blive behandlet på mødet, gav Lejre Kommune i stedet en overordnet status for arbejdet på tværs af treparten.

Sekretariatet præsenterede en status på målopfyldelse ift. kvælstofreduktion. Det samlede mål er 921 tons, hvoraf ca. 421 tons aktuelt fremgår som opnået i MARS. Det blev pointeret, at MARS **ikke viser det fulde billede**, da data kan ændre sig over tid, afhængigt af projekternes konkrete udformning, omfang og virkemiddel, og fordi visse projekter først opdateres efter tilsagn eller forundersøgelser.

En opgørelse på baggrund af kommunernes egne meldinger viser, at det **estimerede niveau nærmer sig 506 tons**. Dette dækker bl.a. over næsten 3.000 hektar lavbundsarealer, hvor der arbejdes med cirka 197 projekter på tværs af kommunerne.

Det blev fremhævet, at **alle virkemidler er i brug i kommunerne**, og at de foreløbige data både viser det store arbejde, der er i gang. Statusopgørelsen i MARS viser indsatsbehovet for vandområdet Kattegat, hvor også andre treparter skal bidrage med indsats. Dette øger opgavens kompleksitet og understreger vigtigheden af, at alle relevante områder inddrages i omlægningsplanen for at nå målet.

Andre pointer:

- **Dialog og kommunikation med lodsejere** blev drøftet. Det blev anbefalet, at lodsejere orienteres tidligt, gerne via e-Boks, for at undgå misforståelser og skabe tillid. Det er vigtigt, at lodsejere hører om mulige projekter **fra kommunen, før de ser det i MARS**.
- Der blev udtrykt bekymring over, at visse DN-forslag til projekter ikke kunne deles lokalt pga. central koordinering. Dette skaber uklarhed og bør afklares, så samarbejdet lokalt kan fungere hensigtsmæssigt.
- Det blev desuden nævnt, at **over 300 sager venter på behandling** hos udtagningskonsulenterne, og at dette forventes at medføre yderligere registreringer i MARS.
- Afslutningsvist blev behovet for en **bedre og mere samlet visning af, hvad der er indtegnet i og uden for MARS**, og hvordan det fordeler sig geografisk, gentaget. Sekretariatet arbejder videre med at skabe overblik, herunder ved brug af visualiseringer og mulige ekskursioner.

Bilag

Status - samlet fra kommunerne og MARS 10 juni.pptx

Punkt 7: Orientering fra Fællessekretariatet (10 min)

Indstilling: Tages til efterretning

Fællessekretariatet orienterer om emner, der er relevante for trepartens arbejde.

Beslutning

Berit fra Fællessekretariatet deltog ikke i mødet, pga af sammenfald med trepartsmøde i Køge. I stedet vil der blive udsendt et skriftligt materiale, som blandt andet indeholder:

- Seneste nyt fra Taskforcen
- Nyt om Kystvandsrådet
- Information om mulige ekskursioner til vådområder

Materialet vil blive opdateret, når referatet fra Taskforcen foreligger og udsendt sammen med referatet af trepartsmødet.

Bilag

Møde i Lokal trepart Roskilde Fjord og Isefjord juni - orientering fra fællessekr_.docx

Punkt 8: Eventuelt (5 min)

Booking af et ekstra teamsmøde som "buffer" den 30. oktober 2025 fra kl. 08.00-10.00

Beslutning

Forperson Grethe Saabye orienterede om, at der som buffer bliver sendt en mødeindkaldelse til et ekstra onlinemøde den 30. oktober 2025 kl. 8–10, hvis der opstår behov for yderligere drøftelser efter næste fysiske møde. Det kommende fysiske møde finder sted den 24. september 2025 i Halsnæs Kommune, som er vært.

Christian spurgte ind til definitionen af begrebet "særligt udfordrede vandområder" og bemærkede, at det kan have betydning for det videre arbejde. Sekretariatet vil undersøge dette nærmere og skriftligt orientere trepartens medlemmer, når der foreligger en afklaring.

Punkt 9: Afrunding og næste skridt (5 min)

Kommende møder:

Planlagt fysisk møde den 24. september 2025, hvor Halsnæs Kommune er vært.

Ønsker og forslag til faglige emner kan siges på mødet eller sendes til sekretariatet.

Beslutning

Mødet blev rundet af med en tak fra forperson Grethe Saarbye for et godt og konstruktivt møde. Hun udtrykte desuden særlig tak til Frederikssund Kommune for at have lagt hus til og stået for værtskabet.

Punkt 10: Efter mødet/tilbud til medlemmerne

Sandwich kl. 12.00 - 12.30

Frederikssund Kommune inviterer på ekskursion

Afgang kl. 12.30 til et vådområde etableret i Frederikssund Kommune.

Kørsel i egne biler til parkering ved Selsø Kirke (kørsel 16 km, ca. 20 min).

Medarbejdere fra Frederikssund Kommune fortæller om projektet på stedet, og der er mulighed for at gå en lille tur.

Slut ca. kl. 13.30